

Vabaerakonna arupärimine Riigikogu juhatusele 01. juulil 2019

Austatud Riigikogu esimees hr Henn Põlluaas,

Täna kell 10.00 toimub Teile petitsiooni „Jagame Eesti Euroopa Liidu toetuste taotlemisel ja rakendamisel kaheks piirkonnaks“ üleandmine. Eesti Vabaerakond on toetanud sellele petitsioonile allkirjade kogumist ja seoses sellega anname Riigikogu juhatusele üle ka käesoleva arupärimise.

1. Küsimused SKT prognoosist Eesti piirkondades

Euroopa Liidul (EL) on struktuurifondide toetuspoliitikate süsteemseks ja efektiivseks rakendamiseks loodud oma kindel metodoloogiline alus. Selleks on liikmesriikide ja nende piirkondade territoriaalüksuste liigitus Eurostatis, millega võrreldakse piirkondade sisemajanduse kogutoodangut (SKT) elaniku kohta ostujõu standardi järgi Euroopa Liidu keskmisesse. Selle tulemusena on 28 liikmesriiki tänaseks end jaotanud 281 regiooniks.

Euroopa Komisjon on nüüd need riigid ja piirkonnad klassifitseerinud oma poliitikate rakendamiseks kolme põhilisse gruppi. Esimese osa moodustavad vähemarenenud piirkonnad, kus SKT ostustandardi järgi on ELi keskmisest kuni 75%. Näiteks finantsperioodil 2014-2020 said selle grupi riigid EL-ilt toetust kuni 2,59% ulatuses oma riigi SKT-st. Nii sai Eesti riik ELi struktuurifondide toetuseks kokku 3,5 miljardit eurot, lisaks maaelu arengukava toetuseks 823 miljonit eurot ja kalandusfondi toetuseks 101 miljonit eurot. Eesti riigil lasus kõigi nende meetmete täiendav kohustuslik omafinantseerimine 15% tasemel.

Teise grupi moodustavad üleminekupiirkonnad, kus SKT näitaja jääb 75% ja 90% vahele ELi keskmisest. EL rahastab neid piirkondi juba oluliselt väiksemate summadega ja liikmesriikidel lasub siin toetuste kohustuslik kaasfinantseerimise kohustus 45%.

Kolmandasse gruppi kuuluvad enamarenenud piirkonnad, kus SKT elaniku kohta on üle 90% ELi keskmisest. Veelgi vähenev ELi toetuse tase käib siin käsikäes riikide omaosaluse kasvuga, see suhe on neis piirkondades juba 40/60.

Euroopa Liit võtab finantsperioodiks 2021-2027 struktuurifondi toetuste määramisel aluseks liikmesriikide aastate 2014-2016 sisemajanduse kogutoodangu (SKT) kaalutud keskmised näitajad elaniku kohta ostujõu standardi järgi. See on nüüd Eestis esimest korda üle 75%, mille tulemusena muutub Eesti riigi staatus vähemarenenud piirkonnast üleminekupiirkonnaks. Samas Tallinnas ja Harjumaal on SKT 110% ELi keskmisest, mistõttu on eraldi võetuna tegu lausa enamarenenud piirkonnaga. Ülejäänud Eestis on SKT aga alla 60%, mistõttu on see jätkuvalt vähemarenenud piirkond. Sellest tulenevalt küsime selgitusi järgmises:

Riigikogu Kantsleil
Kuupäev 01. 07. 2019
Viit 1-6/19-56/2

Miks käsitleb Eesti Vabariik Eesti piirkondi (v.a. Tallinn ja Harjumaa) EL-i toetuste taotlemisel ja rakendamisel üleminekupiirkonnana, kuigi tegu on ELi mõistes jätkuvalt vähemarenenud piirkonnaga?

Kui pikaks ajaks jäävad riigi ametiasutuste majandusprognoside kohaselt Eesti maakonnad (v.a. Harjumaa) vähemarenenud piirkondade staatusesse?

2. Küsimused Euroopa Liidu struktuurifondide toetustasemest

Euroopa Komisjon on teinud 2018. aasta maikuu esimest korda avalikuks oma ettepaneku Eestile finantsperioodi 2021-2027 struktuurifondide toetuseraldiseks kokku summas 2,915 miljonit eurot, mis moodustab vähem kui 1,55% Eesti SKT-st.

Rahandusministeerium on esitanud Vabaerakonnale andmed, et kui Eesti oleks jaganud oma majandusterritooriumi kaheks eraldi piirkonnaks – (1) Tallinna ja Harjumaa ning (2) ülejäänud Eesti –, ulatuks Eestile eraldatav ELi struktuurifondide abi 3,011 miljoni euroni. Ministeerium on meile samas keeldunud välja andmast andmeid ja dokumente, millest selguks, kuidas on ministeerium sellise arvutuseni jõudnud, milliseid lähteandmeid on kasutatud jms, mistõttu ei ole need andmed ka avalikult kontrollitavad. Sellest tulenevalt küsime selgitusi järgmises:

Palume meile esitada detailsed arvanded ja arvutuse käik sellest, kui suur oleks Eestile eraldatav ELi struktuurifondide kogutoetus, kui Eesti majandusterritoorium oleks jaotatud kaheks eraldi piirkonnaks:

- a) (1) Tallinn; (2) ülejäänud Eesti;**
- b) (1) Tallinn ja Harjumaa; (2) ülejäänud Eesti?**

3. Küsimused Euroopa Liidu struktuurifondide kaasfinantseerimisest

Lisaks ELi struktuurifondide toetuse kogusumma olulisele vähenemisele kaasneb vähemarenenud piirkonna asemel üleminekupiirkonna määratlusega ka Eesti riigi kohustuslik siseriiklik toetuste kaasfinantseerimise tõus seniselt 15%-lt 45%-ni.

Vabaerakonna arvutuste kohaselt tõuseb ELi struktuurifondide Eesti poolne kohustuslik omaosalus uuel perioodil võrreldes käimasolevaga ca 900 miljoni euro võrra. Lisaks avaldab üleminekuriigi staatus sarnast mõju ka maaelu arengukava ja kalandusfondi riigi kohustuslikule kaasfinantseerimisele. Käimasoleval finantsperioodil kaasrahastab Eesti riik neid fonde vastavalt 169 ja 29 miljoni euroga. EL-i toetuse olulisel vähenemisel ja Eesti omaosaluse kolmekordset tõusul tuleb edaspidi ka siia leida riigieelarvest ca 400 miljoni eurone lisafinantseerimine. Sellest tulenevalt küsime selgitusi järgmises:

Palume meile esitada detailsed arvanded ja arvutuse käik finantsperioodi 2021-2027 ELi struktuurifondide Eesti riigi poolsest kaasfinantseerimise kohustusest kõikide fondide lõikes.

Ühtlasi palume esitada detailsed arvutused, kui palju väiksemad oleks Eesti riigi kaasfinantseerimise kohustused, kui Eesti majandusterritoorium oleks jaotatud kaheks eraldi piirkonnaks:

- c) (1) Tallinn; (2) ülejäänud Eesti;
- d) (1) Tallinn ja Harjumaa; (2) ülejäänud Eesti?

4. Küsimused Euroopa Liidu finantsperioodi 2021-2027 kaasfinantseerimise lisakohustuste kajastamisest riigi eelarvestrateegias 2020-2023

Vabaerakond on kokku arvanud, et Eesti riik kaotab oma majandusterritooriumi mitte kaheks jagamisest nii ELi struktuurifondide toetustaseme alanemise kui kohustusliku kaasfinantseerimise omaosaluse tõusu näol finantsperioodil 2021-2027 kokku rohkem kui 1 miljard eurot. Sellest tulenevalt küsime selgitusi järgmises:

Millist mõju avaldavad need lisakohustused riigieelarve positsioonile?

Millised on nende lisakohustuste katteallikad (uued maksutõusud, laenamine, olemasolevate avalike teenuste piiramine vms)?

Miks ei kajastu need lisakohustused riigi eelarvestrateegia 2020-2023 dokumentides?

Palun esitatud arupärimisele avaliku juurdepääsuga kirjalikku vastust.

Austusega,

Vahur Kollom
Vabaerakonna juhatuse liige